

ภาษาวิวัฒน์ : การใช้ภาษาในการสื่อสารในยุคปัจจุบัน

Evolving Language : The use of language to communicate in the modern era

พระครูประกาศปัญญาธร อธิปญโญ (ปัญญางาม)

phrakhruprapatapanyanthorn athipanyo (panyangan)

หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(วัดหมอนไม้) จังหวัดอุตรดิตถ์

rungroj2556@hotmail.com

บทคัดย่อ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกของเราเริ่มตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีสิ่งหนึ่งที่เป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง นั่นก็คือความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ภาษาและการสื่อสารที่เกิดขึ้นควบคู่กับความเจริญรุ่งเรืองของสังคมมนุษย์ ได้ก่อให้เกิดวิวัฒนาการในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลหรือกลุ่มสังคม การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด การสร้างความสัมพันธ์ การขอร้อง และการขอความช่วยเหลือ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือบุคคลอื่น

คำสำคัญ : ภาษาวิวัฒน์, การสื่อสาร

Abstract

The human life in our world: from past to present. There is one thing that is absolutely essential to reflect on the progress of mankind continues. That is, the ability to use language to communicate with each other. Language and communication that takes place in tandem with the prosperity of human society. Has caused an evolution in various fields. That affect everyday life, such as the exchange of ideas between individuals or social groups. Convey emotions Relationship building and asked for help. Including the presentation of data relating to themselves or others.

Keyword : Evolving Language, communication

บทนำ

การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน เป็นผลมาจากการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่อาศัยกระบวนการส่งและรับรู้สาร ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้สภาวะแวดล้อมเฉพาะเรื่องที่แตกต่างกันออกไป โดยอยู่บนพื้นฐานของความต้องการบวกกับความพึงพอใจทั้งของผู้ทำการสื่อสารและผู้รับสารเป็นหลัก เมื่อสังคมมนุษย์เจริญรุ่งเรืองขึ้นภาษาที่ใช้และระบบการสื่อสารก็เจริญตามด้วย สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของทั้งสองเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดีก็คือ ความต้องการใช้

เทคโนโลยีการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน ได้ทำให้สังคมมนุษย์ที่เคยคับแคบอยู่เฉพาะกับกลุ่มของตนเอง เริ่มขยายวงกว้างออกไปจนทำให้โลกที่ดูกว้างใหญ่ไพศาลเล็กลงขึ้นทุกวัน ความต้องการที่จะรับรู้ข่าวสารของมนุษย์ก็เพิ่มปริมาณมากขึ้นตามลำดับ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องพยายามพัฒนาระบบการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา เทคโนโลยีการสื่อสารที่กำลังเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์อยู่ในขณะนี้ ได้ส่งผลให้เกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Application Technology) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและทันเวลา ฉะนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าทึ่งว่า ข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่อย่างท่วมท้นนี้ จะช่วยสร้างให้สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นได้อย่างแท้จริงหรือไม่

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการสื่อสาร

ภาษา คือ เสียงหรือกิริยาอาการที่ทำความเข้าใจกันได้ คำกล่าวนี้นี้สะท้อนนัยว่ามนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความถึงกันและกัน ด้วยคำพูด ถ้อยคำ หรือกิริยาอาการที่มีความหมายภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความหมายทั้งนี้เพื่อความเข้าใจร่วมกัน กล่าวคือทั้งผู้พูดและผู้ฟังจะต้องมีความเข้าใจรับรู้ตรงกัน และสามารถพูดตอบโต้ได้ด้วย ฉะนั้น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างภาษากับการสื่อสาร คือ ข้อตกลงร่วมกันของเจ้าของภาษาว่าต้องการ ให้เสียงพูดหรือกิริยาอาการที่ผู้ใช้ภาษาสื่อออกมาทำหน้าที่แทนความหมายเกี่ยวกับเรื่องใด

ความสัมพันธ์ด้านความหมาย

การสื่อสาร คือ การติดต่อกันระหว่างมนุษย์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ฝ่ายหนึ่งรับรู้ความหมายของอีกฝ่ายหนึ่งแล้วเกิดผลตอบสนอง คำกล่าวนี้นี้แสดงนัยของการสื่อสารไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) การติดต่อกันระหว่างมนุษย์ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เรียกว่าเป็นทางการว่า “สื่อ” หมายถึงทำการติดต่อให้ถึงกัน ชักนำให้รู้จักกัน และยังมีหมายรวมไปถึงคน สัตว์ สิ่งของ อุปกรณ์หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ทำการติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน สื่อจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นตัวกลางที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงสารจากผู้ทำการสื่อสารไปสู่ผู้รับสาร

2) การรับรู้ความหมายร่วมกัน เป็นจุดประสงค์หลักของการติดต่อกันของมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยหนังสือหรือข้อความที่มีความหมาย เรียกว่าเป็นทางการว่า “สาร” ฉะนั้น การรับรู้ความหมายร่วมกันระหว่างผู้ทำการสื่อสารและผู้รับสาร จึงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะสำคัญของสารซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ เนื้อหาและภาษา

3) การตอบสนองต่อกัน เป็นผลที่สืบเนื่องตามมาหลังจากที่ผู้รับสารได้ทำความเข้าใจและรับรู้ความหมายของสารที่ติดต่อมาถึงตนแล้ว และหากสามารถทำความเข้าใจและรับรู้ความหมายได้อย่างถูกต้องตรงกันโดยครบถ้วน ผู้รับสารก็จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปตามที่ผู้ทำการสื่อสารกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ แต่การแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสารของผู้รับสารแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของการรับรู้ และอาจไม่สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของผู้ทำการสื่อสารก็ได้

ความสัมพันธ์ด้านวัตถุประสงค์

การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารในแต่ละยุค ได้ส่งผลให้สังคมมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะการสื่อสารมีขอบเขตกว้างขวาง มีหลายระดับซับซ้อน มีทั้งที่ใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด และแทรกซึมอยู่เกือบทุกส่วนของแบบ

แผนการดำรงชีวิตของมนุษย์ ภาษากับการสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกระดับ ทำให้เกิดความเข้าใจรับรู้ตรงกัน และทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสัมพันธ์ด้านบทบาทและหน้าที่

บทบาทและหน้าที่ของผู้ใช้ภาษาหรือผู้ทำการสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปตลอดเวลา ในขณะที่การสื่อสารกำลังดำเนินไปอยู่อย่างต่อเนื่องนั้น บุคคลผู้ได้รับบทบาทตามองค์ประกอบของการสื่อสาร ก็จะปฏิบัติหน้าที่ของตนไปตามบทบาทที่ได้รับ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ทำการสื่อสารและผู้รับรู้อาจจะควรรักษาความสัมพันธ์ในด้านบทบาทและหน้าที่

ทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทักษะในการคิดความเป็นจริงอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเป็นมนุษย์ คือ ทักษะการใช้ความคิด ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์จะเริ่มต้นทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตาม มักจะได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่หรือผู้มีประสบการณ์มาก่อนว่า “ให้คิดก่อนพูด คิดก่อนทำ” การสื่อสารกับผู้อื่นจึงเริ่มต้นด้วยทักษะ การคิด ความสามารถในการคิดจึงมีผลให้มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถในการส่งและรับรู้อารมณ์แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะส่งและรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งบางคนสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่บางคนอาจรับรู้อย่างเชื่องช้าหรือค่อยเป็นค่อยไป สร้างมนุษย์ให้มีความแตกต่างจากสัตว์อื่นโดยเฉพาะความสามารถทางการคิด และพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้อย่างมากมาย ทักษะการคิดเกิดจากการทำงานของสมอง เพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องราวต่างๆ ที่ตนเองมีประสบการณ์ หรือเกิดขึ้นเฉพาะหน้า และที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต การกลั่นกรองทางความคิดช่วยให้มนุษย์สามารถปรับปรุงทักษะการคิดได้อย่างเป็นระบบ ทำให้คิดได้ คิดเป็นและคิดอย่างถูกวิธี ฉะนั้น เพื่อให้เข้าใจลักษณะการคิดในเชิงปฏิบัติมากยิ่งขึ้น นักวิชาการได้แบ่งหลักการคิดของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) คิดฝัน (Reverie) 2) คิดใคร่ครวญ (Critical thinking) 3) คิดแก้ปัญหา (Problem-solving thinking) 4) คิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) (สมิตา บุญवास, 2540 : 42) ดังนี้

1) คิดฝัน (Reverie) คือ การคิดที่ทำให้เกิดความสุข ความเพลิดเพลิน มีกระบวนการต่อเนื่องเป็นเรื่องเป็นราว บางทีก็เป็นการคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น การคิดฝันจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่จะช่วยผลักดันที่จะช่วยผลักดันหรือคอยกระตุ้นเตือนให้มนุษย์กระทำการงานต่าง ๆ จนก้าวไปสู่ความสำเร็จตามทีคิดฝัน

2) คิดใคร่ครวญ (Critical thinking) คือ การคิดที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์จำเป็นต้องทำอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน เช่น การประกอบอาหาร การใช้จ่ายเงิน เป็นต้น การคิดใคร่ครวญอาจนำไปใช้เพื่อปรึกษาหารือหรือขอคำแนะนำจากผู้อื่น เพื่อให้การคิดมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น และสำเร็จประโยชน์ตรงตามความประสงค์ของตนเอง

3) คิดแก้ปัญหา (Problem – solving thinking) คือ การคิดที่เกิดขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีขั้นตอนชัดเจน เริ่มจากการกำหนดรู้ปัญหา หาสาเหตุ ตั้งจุดประสงค์ รวมไปถึงการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ วิคิดเพื่อแก้ปัญหาเป็นความพยายามของมนุษย์ที่กล้าเผชิญหน้ากับปัญหา ไม่หลีกเลี่ยง ดังคำกล่าวที่ว่า “ปัญหาหามา ปัญหามี” การคิด

แก้ปัญหา ได้แก่ การนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มาพิจารณาแยกประเภทของปัญหา เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

- 3.1) ปัญหาส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาที่นำความยุ่งยากเดือดร้อนมาสู่ใจตนเอง ควรหาทางแก้ไขด้วยตนเอง
- 3.2) ปัญหาเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ปัญหาที่ขยายวงกว้างมาจากปัญหาส่วนตัว ซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข มีผลกระทบถึงกันและกัน ผู้อยู่ในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงควรช่วยกันคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา
- 3.3) ปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหาที่ขยายกว้างออกไปถึงคนส่วนรวม มีจุดเริ่มต้นมาจากปัญหาเล็ก ๆ ในระดับชุมชน จังหวัด ภูมิภาค จนถึงระดับชาติได้ ปัญหานี้อาจแก้ไขด้วยวิถีทางที่เป็นธรรมาธิปไตย โดยมีคณะบุคคลร่วมกันแก้ปัญหา และจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมเป็นที่ตั้งเสมอ

4) คิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) คือ การคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ วิธีคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอน ขั้นตอนการคิดสร้างสรรค์ มีจุดเริ่มต้นมาจากความคิดฝันประกอบกับความปรารถนาของคนที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ปลอ่ยให้ความปรารถนานั้นสงบนิ่งอยู่ในสมอง จนกระทั่งเกิดความคิดขึ้นอย่างฉับพลัน และขั้นสุดท้ายคือการปรุงแต่งงานสร้างสรรค์นั้นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หลักการคิดทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว เป็นทักษะพื้นฐานที่อุบัติขึ้นพร้อมกับการเกิดขึ้นเป็นตัวเป็นตนของมนุษย์ เป็นศักยภาพที่แอบซ่อนอยู่ภายใน เปรียบเสมือนยักษ์ที่หลับอยู่ เพื่อรอการกระตุ้นหรือปลุกเร้าให้ตื่นขึ้นมาสำแดงพลัง ฉะนั้น คนที่รู้จักวิธีดึงเอาศักยภาพของตนเองออกมาใช้งาน มักจะได้รับการขนานนามว่า เป็นคนช่างคิด ปัจจุบันศาสตร์แห่งการคิดกำลังได้รับความสนใจจากผู้คนทุกสาขาอาชีพ เช่น นำมาใช้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมนักบริหาร นักธุรกิจ และใช้กับการฝึกฝนทักษะพื้นฐานในการพูด

นอกจากนี้ในพระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญกับทักษะการคิด ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าต้องประกอบด้วยขั้นตอนการรับรู้ข้อมูลจากการฟังที่เรียกว่า “สุตมยปัญญา” และขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ที่เรียกว่า “จินตามยปัญญา” วิธีคิดที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” คือ รู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น มองเห็นระบบความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัย โดยใช้ปัญญาพิจารณา วิเคราะห์วิจัย สามารถแก้ไขปัญหา และดำเนินงานให้สำเร็จได้ด้วยปัญญา ทั้งนี้ท่านผู้รู้ได้สรุปวิธีคิดตามหลักของโยนิโสมนสิการ ไว้ 4 ประการ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2548 : 37) ดังนี้ 1) อุปายมณสิการ คือ คิดถูกวิธี 2) ปถมณสิการ คือ คิดมีระเบียบ 3) การณมณสิการ คือ คิดมีเหตุผล 4) อุปาทกมณสิการ คือ คิดเป็นกุศล ทักษะการคิดดังกล่าว เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการนำไปประยุกต์ใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร หากผู้รับมุ่งเพียงการรับรู้ข้อมูลอย่างเดียวโดยไม่มีวิธีการคิด วิเคราะห์ ไม่พยายามจะศึกษาข้อมูลที่ได้รับรู้อย่างเป็นระบบ ก็จะมีผลเสียต่อการพัฒนาตนเองกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว และมองโลกในแง่ร้าย

ทักษะในการแสดงความคิดเห็น

เมื่อผู้ทำการสื่อสารมีความเข้าใจ ทักษะการคิดที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ทักษะในการแสดงความคิดเห็นก็เป็นเรื่องง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ว่าจะพูดหรือจะเขียนเรื่องใดก็ตาม ผู้ทำการสื่อสารที่ดีควรแจ้งให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านทราบก่อนว่าเรื่องที่ตนกำลังสื่อสารอยู่นั้น เป็นความคิดเห็นของตนเอง

เป็นของคนอื่นหรือของหมู่คณะจากนั้นจึงค่อยเริ่มดำเนินการสื่อสารไปตามลำดับของเนื้อหา ทักษะในการแสดงความคิดเห็นสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากการฟัง การสังเกต การพูดคุยสนทนา และจากการอ่านหนังสือ เพื่อให้เกิดบูรณาการทางความคิด

2) พิจารณาแยกแยะว่าความคิดเห็นต่อประเด็นใดมีแนวโน้มที่บุคคลอื่นอาจไม่เห็นด้วย หรืออาจเป็นข้อขัดแย้ง ผู้ทำการสื่อสารควรมองว่าเป็นเรื่องปกติ และรับฟังอย่างมีสติ

3) มีใจกว้างยอมรับความจริง ยึดหลักธรรมาธิปไตย เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จได้ ท่ามกลางความแตกต่างทางความคิด

4) แสดงความคิดเห็นด้วยจิตเมตตา ปราศจากอคติ ไม่ถือเหตุผลเป็นใหญ่ แต่ควรยึดหลักความจริง ความถูกต้องดีงาม และประโยชน์สุขของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ทักษะในการฟัง

การฟัง คือ กระบวนการรับรู้ความหมายจากเสียงที่ได้ยิน ทั้งนี้โดยผ่านขั้นตอนของการรับสาร ติดตามเรื่องราว เข้าใจสาร และสามารถจับใจความสำคัญของสารที่ผู้ฟังควรแสดงปฏิกิริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น มีความคิดเห็นคล้อยตามหรือโต้แย้งต่อสารนั้น กระบวนการรับรู้ความหมายจากเสียงที่เกิดขึ้นกับมนุษย์นั้น สามารถแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับของการได้ยินและระดับของการฟัง ฉะนั้น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการฟังเป็นเรื่องง่าย ๆ เพราะเขาให้ใส่ใจกับทักษะการฟังเพียงแค่วิธีของการได้ยินเท่านั้น ซึ่งการได้ยินจะอาศัยเพียงความสมบูรณ์พร้อมใสสะอาดปราศจากอุปสรรคที่เคยรับรู้เสียงเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติโดยไม่ต้องคอยบังคับตนเอง และไม่จำเป็นต้องแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยิน

ทักษะในการถาม

การซักถาม คือ ปัจจัยบังคับที่แสดงออกถึงความสนใจของผู้รับสารทักษะในการถามถือเป็นศาสตร์แห่งความเข้าใจสูงสุด เพื่อที่จะเรียนรู้ตลอดกาล จงรู้จักตั้งคำถาม และอย่าเชื่ออะไรโดยไม่ได้คิด การรู้จักเลือกใช้คำถามที่เหมาะสมกับผู้ถูกถามถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเสริมสร้างความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน

ทักษะในการตอบ

การตอบคำถาม คือ การอธิบายหรือชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ ไปตามข้อเท็จจริง เพื่อแก้ข้อสงสัยต่อประเด็นปัญหาของผู้ซักถาม ผู้ถูกถามไม่ควรรีบร้อนตอบหากยังไม่มีความเข้าใจต่อประเด็นปัญหาอย่างชัดเจนเพียงพอ ควรพิจารณาแยกแยะประเด็นปัญหา หาสาเหตุหรือที่มาของปัญหา ไม่ควรตอบคำถามในลักษณะเบี่ยงเบนประเด็น เมื่อตอบข้อซักถามไปแล้วและเห็นว่าผู้ซักถามยังไม่เข้าใจชัดเจน ก็ควรอธิบายเพิ่มเติมจนมีความเข้าใจตรงกัน บางครั้งอาจมีการใช้คำถามย้อนกลับไปยังผู้ถามแทนที่จะตอบคำถามในทันที วิธีนี้เหมาะสำหรับการตอบคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็น เช่น ใช้คำถามย้อนกลับว่า “ไม่ทราบว่าคุณฟังท่านอื่น ๆ มีความเห็นอย่างไรในเรื่องนี้”

ภาษากับการสื่อสารในยุคปัจจุบัน

ภาษาไทย ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชนชาติไทย ได้รับการสืบทอดกันมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ควรที่อนุชนรุ่นหลังจะต้องศึกษาเรียนรู้และนำไปใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารให้ถูกต้องชัดเจน ใน

ปัจจุบันสังเกตได้ว่าเสน่ห์หรือความเท่ของคนรุ่นใหม่จะอยู่ที่ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำงานในสาขาอาชีพทางด้านสื่อมวลชน และการประชาสัมพันธ์ ควรช่วยกันสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการใช้ภาษาไทย และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้รับสารอยู่เสมอ ปัจจุบันกระแสความเจริญของโลกยุคใหม่ ได้ส่งผลให้คนไทยรุ่นใหม่ ต้องพยายามปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งแข่งขันกันสูงในเชิงธุรกิจ เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่นับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เทคโนโลยีการสื่อสารช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มีความสะดวกรวดเร็ว และคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

การสื่อสารในยุคปัจจุบันเป็นการสื่อสารในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalizations) หรือ ยุคการสื่อสารไร้พรมแดน (แมนมาส ขวลิขิต,คุณหญิง และคณะ, 2535, น.15) ในเบื้องต้นได้กล่าวถึงกระบวนการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication technology) เป็นกลไกในการขับเคลื่อน จนทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารจากซีกโลกหนึ่งไปสู่อีกซีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว การสื่อสารจึงเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ เมื่อก้าวถึงการสื่อสารในยุคปัจจุบัน นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้อย่างรัดกุม สรุปลงได้ว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างมนุษย์ ภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะการณ์³ ฉะนั้นจึงต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร และช่วยให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันเกิดความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการขยายขอบเขตการสื่อสารให้กว้างออกไปอย่างไร้ขีดจำกัด เครือข่ายการสื่อสาร (Communication network) จึงถูกสร้างขึ้น โดยมีคอมพิวเตอร์ (Computer) เป็นสื่อกลาง

บทสรุป

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในยุคปัจจุบัน มีความเจริญของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ไหลเวียนอยู่อย่างท่วมท้น เพราะเกิดจากความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วระบบข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นนั้นจึงดูเป็นเรื่องที่จำเป็นที่ต้องรู้และต้องรับไปเสียทั้งหมด ไม่เช่นนั้นก็จะกลายเป็นคนตกยุค ล้าหลัง หรือตามไม่ทันข่าวสาร พฤติกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของมนุษย์ จึงมีผลสืบเนื่องมาจากความพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับ ความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารโดยอาศัยความสัมพันธ์ซึ่งเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันของผู้ทำการสื่อสาร และผู้รับสารเป็นหลัก ฉะนั้น ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอด ความรู้ ความคิด และความต้องการของตน ได้แก่ ผู้ทำการสื่อสารหรือผู้ส่งสาร (Sender) และผู้รับรู้เรื่องราวที่ผู้ทำการสื่อสารถ่ายทอดมาถึงตน ได้แก่ ผู้รับสาร (Receiver) ทั้งสองจึงเป็นผู้สะท้อนความสัมพันธ์ร่วมกันทั้งในด้านบทบาทและหน้าที่ตามองค์ประกอบของการสื่อสารภาษากับการสื่อสารในยุคปัจจุบัน การใช้ภาษาไทยดูจะเป็นเรื่องที่ต้องห่วงใย และควรเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะหากปล่อยให้ใช้ไปตามกระแสความนิยมที่ไม่ถูกต้อง ก็อาจมีผลทำให้สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวจนยากที่จะเยียวยารักษา เช่นเดียวกับดำเนินชีวิตในยุคการสื่อสารไร้พรมแดนผู้รับสารจำเป็นต้องพัฒนานตนเองเพื่อให้มีความรู้เท่าทันความเจริญของเทคโนโลยีการสื่อสาร และนำไปใช้เป็นเครื่องมือ โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก และไม่ตกเป็นทาสโดยปราศจากวิจารณญาณที่ดี

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตทัศน์เชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2548). *ขอบฟ้าแห่งความรู้*. กรุงเทพมหานคร : หจก.สามลดา.
แม่น้ำมาส ชวลิต,คุณหญิง และคณะ. (2435). *การสื่อสาร*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
สมिता บุญवास. (2540). *การสื่อสาร-การสื่อสารมวลชน*. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.